

Előfizetési ár:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 f. 50 k.

Előfizetési pénzek
valamint minden köz-
lemény a szerkesztő-
séghez S. a. Ujhelybe
bérmentv. küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Nyílt térben egy
sor 10 kr.

ZEMPLEN.

Közlöny a társasélet,
közgazdaszat, irodalom s humor köréből.

Hirdetési díj:

3 hasábos petit sor
egyszeri hirdetésnél
5 kr.

Többszörinél olcsóbb.
Bélyeg díj mindig
30 kr.

Előfizetések és hir-
detések felvételnek
Lövy A. könykeres-
kedésében és a szer-
kesztőségénél.

16-ik szám.

április 20-án 1871.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

II-ik évfolyam.

Egy szakember szavai.

III.

Közmondás szerint: „saját kárán tanul az ember” — észszerűbb lenne azt mondani: „másnak kárán tanulj”. Vannak azonban emberek, kik sem a más, sem a saját kárakon nem tanulnak; — eső után ugyan mindig keresik az esernyőt, de azt soha teljesen ép állapotba nem helyezik. Ez utóbbiak közé tartoznak első sorban ama férfiak, kik a monarchia erődítési rendszerének megállapításával bizattak meg; — vagy a hadügy e rendkívül fontos ága nálunk egyáltalában nem érdemesítették semmi figyelemre? Ez valóban nagy szerencsétlenség lenne; mert két tülhatalmas szomszéd közé ékelve, az osztrák-magyar monarchia főleg észszerűen, a jelenlegi viszonyoknak megfelelő vár-rendszerben leli azt a támaszt, melynek segítségével a háboru iszonyait a monarchia szivétől távol tarthatja — azokat ugyszólván a határszélek körül lokalizálhatja! — Monarchiánk területén várakban nincs hiány, ámde azok négyötöde meg sem érdemli a fenntartási költségeket, mert vagy helyzetüknél fogva nem bírnak többé hadászati becseset, vagy építésük olyan, hogy nem képesek többé a jelenlegi tüzértámadásnak ellenállani. Vajjon III. Napoleonnak Wilhelmshöhén mondott szavaiból nem vonhatnánk-e mi is tanulságot.

Napoleon ugyanis szóról-szóra ezeket írja: „Az 1870-dik hadjárat előtt az erődítészeti bizottság azt állította, hogy váraink közt egy sem felesleges és hogy azok az új tüzéréség ellen is elegendő ellenállási képességet fejthetnek ki; e bizottság elvetette azt a javaslatot, mely szerint várainknak felét le kellett volna rontani, és a másik felét ama rendszer szerint átalakítani, mely Antwerpent a világ egyik legerősebb helyévé tette”. Csak ama szomorú tapasztalatok után, melyeknek tanui voltunk, változott meg a téves nézet, amidőn Coffinières hadmérnöki tábornok kényszerítve lön a haditanács előtt bevallani, „hogy Metz, ha Bazaine egész serege által nem védelmezettnek, 14 napig sem tarthatná magát.”

Fogunk-e másnak a kárán tanulni? Okunk erre van elég. A monarchia némely részén léptenyomon akadunk haszonvehetetlen, hadjáratkor csak embereket és hadszert emésztő váracsokra, más részekben a szó teljes értelmében semmi hadászati alap és sark-pont nem létezik és egyetlenegy hadászati arcuk sincs a jelenlegi hadigényekhez mérve rendszeresen megerősítve. Négy év óta számtalanszor utaltam a magyar állam északi és keleti részének védtelenségére, — de szavam a pusztába kiáltó hang — eddig semmi sem történt és a félreértett takarékoság majdan a nemzetre és a dynastiára iszonyu áldozatokat fog róni.

K á p o l n a i.

A vegetarianusok.

Bécs, ápril 17-én.

Csaknem minden mythos — és vallásban van figyelem szentelve az egészség kérdésének. Mint minden kultur-történeti processusnál úgy itt is nagy ellentétekkel találkozik az ember; az ó-római mythos szabad légköre, mely Salus istennőben inkább az állami jólét mint az individuális egészség ideálját tisztelte és e mellett a Bachus- és Vénusnak hozott legmesszebb áldozatokat sem tartotta vétkeseknek, egyenes ellentétben áll azon önmegtartóztatástól, melyet a brahma vallás az indusoknak előszab. Ezen ellentétek közt fekszenek a zsidó és keresztény böjtparancsok, melyek lassankint diaeteticus (életrendi) alapelvekből s a szükség parancsaiból vallási dogmákká képződtek. Ha bizonyos, hogy az evés és ivás, az életmód egyáltalában, a különböző vallásokban nagy szerepet játszik, úgy nem lehet csodálkoznunk azon, hogy éppen ez az evés és ivás az az, hogy

diæticus nézetek magokban véve alkalmasat szolgáltathatnak a vallástan egy nemére, egy valóságos secta képzésre.

Élő példáját láthatjuk egy ilyen diæticus sectának a vegetarianusokban. Ők diæticus hitvallásukat tekintve ugyiszólván modern culturhindusok, de nem vallásosságból, hanem mint ők szokták mondani „tudományos meggyőződésből,” mely őket azon nézetre készíteti, hogy az ember természetileg növényevő, mit ők már fogai organizációjából akarnak deducálni. Ők azt feledik, hogy a vadásznépek a pásztornépek előtt existáltak, s hogy következőleg az ember természetszerű ösztöne legelőbbin a húselelemhez fordult.

Az ideál, mely után a vegetarianus itt a földön törekszik, nélkülözésében áll minden állati élelemnek, minden fűszernek, a konyhasót sem véve ki, minden szeszes és narkoticus élvnek, a kávé — thea — chokoládé — dohány — sat. sat. Ezen secta követői félrevetnek továbbá minden divatruházatot, s annak helyébe egy egyszerű a divatnak nem hódoló öltözéket tesznek. Nem minden hétsorsos éri el a fentebb említett ideált, az az nem lesznek mindnyájan kizárólag növényevők, egyáltalában úgy látszik, hogy magok ezen secta legmagasabb tekintélyei sem akarják annak principiumát egészen szorosán venni. Egyébiránt a szigoru vegetarianusok irányában azok, kik az ideált csak részben érték el, vagy azt elérni még csak törekeshnek, mély tiszteletet tanúsítanak; ők bizonyos párhuzamban állanak egyes vallási secták papkasztjaival s egyes esetekben ugyiszólván diæticus apostoloknak tartatnak.

A vegetarianismus eredete Londonban keresendő, hol 1811-ben Newton J. alapította a sectát, mely kezdetben kevés követőre talált, később azonban a 40-es években nagyobb részvétnek örvendett és Némethonba is áthatott, hol a modernné lett „mérsékleti egyesület“-ügyben, melynek ugyiszólván legmagasabb hatványozását tünteti az ember elé, kedves előharczóra talált Jelenleg Angolhonban körülbelül 4000. Némethonban szintén pár ezer hívőt számlál a secta, és Amerikában, hol a sectáskodás különben is divatos, természetesen nem hiányoznak a vegetarianusok sem. Bécsnek talaja soha sem volt kedvező „mérsékleti egyesület“-ekre, annál

kevésbé a vegetarianismus tenyésztésére, mégis az utolsó időben itt is képződött egy vegetarianus kör. Egy vagyonos iparos Wieden külvárosban minden pénteken termet nyit egy meglehetősen számú leginkább fiatal emberekből álló vegetarianus társaságnak, kik többnyire valamely betegség következtében állottak ezen secta zászlója alá, melynek principiumai a követők hite szerint épen minden orvos nélkülözéséhez vezetnek.

Ezen körben mindenféle a gyógytanba vágó előadások tartatnak, melyek természetesen mind oda lyukadnak ki, hogy csak a vegetarianismus értelmében vett nélkülözések vezetnek a phisicai üdvöz. Ezen gyűlésben egy cislajthaniai igen elágazott grófi család ivadéka elnököl. Közbe-közbe patienssek is vezettetnek elő, mert ezen kör több tagja orvos, vagy legalább úgy viseli magát mint orvos. Nő tagjai is vannak a körnek. Az előadások bevégezte után a tagoknak némi zenei élv nyújtatik, mely a takarmányhoz hasonló, s kevés gyümölcs kivételével a vegetarianusi vacsora elveit követhető úgynevezett „graham-kenyeret“ legalább szellemileg megemésztetni segíti. Ennyit az bécsi körrel, melynek tagjai nagyobb részt a „kis hivatalnok“-sereghez tartoznak, s egy különben is a vegetarianismus szoros fokára vannak kárhóztatva. Valjon különben a „graham-kenyér“ élvezete, mely egy különös lisztből készül, a melyből a korpa kiválasztva nincs, s bizonyos előiratban meghatározott módon és ideig sült, kevesebbe kerül-e mintha egészséges házi kenyert ennének az illetők, azt eldöntetlenül hagyom, miután a vegetarianusi élelem árjegyzékét nincs szerencsém ismerni.

Annyi bizonyos, hogy ez az élelem nyomait az emberi testben hátrahagyja. Ismertem egy vakbuzgó tulszigoru vegetarianust, sajátosságos s nem kevésbé tanulságos látványt nyújtottak azok a ránczok és redők a még ifjú arczon, az az elsatnyult, elerőtlenedett, csaknem átlátszó, szenvedeteg alak!

És mint ez az egy, olyanok vagy olyanokká lesznek a többiek is, ha a dolgot valóban minden húselelem nélkülözéséig hajtják. Lehetnek emberek és különösen az angol iparosok között mindenestre vannak is, kik önmagok dözszölésben élve, örömet látnák, ha munkásaik a vege-

tarianis
élelem,
nincs a
letnek
táplált a
nai nem
rat nélk
épen ily
magvát,
dósság
gyümölk
dolog, n
haladott
tarianus

Éle
télyek á
matador
ben azt
(Völlere
vezet“,
ket tehe
bebizon
ezt oly
dül bur
húst élv
tüntetik
példát n
e szigor
nyos tér

Ma
léteznek
földön s
dóul ne
korlati
azt, hog
életté n
élvek n
soha, m
és érzék

Egy

Uj
1) A ho
kéziköny
1809-ik
emlékeü

tarianismusnak hódolnának. Egy pár év ilyen élelem, nyers gyümölcs és korpakenyér mellett, nincs a munkások közt stricke többé, nem szülhetnek associationalis gondolatok a soványul táplált agyban, Schulze, Lazalle, Proudhou tanai nem találnak többé talajra a munkás akarat nélküli eszköz marad a tőke kezeiben! Talán éppen ilyen capitalisták hintették el ezen secta magvát, melyet azután egy ferde természettudósság halvány virággá fejlődni segített. A gyümölcsözésig valószínűleg nem fog menni a dolog, mert az emberiség szerencsésére sokkal haladottabb állásponton áll, hogy sem a vegetarianus elvek által alászedíthetnék!

Élettani nézeteik az első tudományi tekintélyek által rég meg vannak czáfolva, és ha matadorjaik egyike (Balczer) egy művecskéjében azt állítja, hogy „a husdiaeta tobzódásra (Völlerei), korai némi életre és leéltségre sat. vezet“, ugy ez ellen is igen alapos észrevételeket tehetni. A némi élet a hús-élelemmel semmi bebizonyítható kölcsön-hatásban nem áll, mint ezt oly népeknél láthatjuk, kik csaknem egyedül burgonyával táplálkoznak, kik igen kevés húst élveznek, és mégis fajuk tulproductivitását tüntetik elő. Az állatország is mutat elég ilyen példát nekünk. A tengeri nyul, az állatország e szigoru vegetarianusa bujasága miatt bizonyos téren példabeszédesé vált.

Magyarhonban, legalább tudtommal, nem léteznek vegetarianusok. A magyar ember a földön szokott járni, cselekvényeiben irányadoul nem sublim theoriák, hanem a józan gyakorlati okosság szolgál. A magyar ember tudja azt, hogy egyszer él, tudja azt, hogy az életet életté nem az eltöltött évek száma, hanem az élvek mennyisége teszi. Csak azt ne feledjük soha, miszerint a boldogság kulcsa a szellemi és érzéki élvek harmóniájában rejlik.

Gercselyi Aurél.

Egy ujhelyi kritikus philosophiája.

(Folytatás.)

Ujhely egyéb nevezetességei közül említendők: 1) A honi földrajz elemi iskolák számára rendelt kézikönyvében első helyen felsorolt szobor, mely az 1809-ik évben Győrött elesett nemes insurgensek emlékeül emeltetett. Irtóztató csuf, igazán feudalis

emlék! Sok ezer nem nemes szegény ördög is ontotta ugyan vérét, a kiknek éltökbea nem nyújtott a haza semmi privilegiumot, halálok után pedig jelentelenül porlanak, — „hja, de máskép van nemes vérel!“ mondja Hamlet nénje, Dickens egy nevetséges alakja. Különben az idő foga annyira megrágtá az egész emléket, hogy a megörökített vitézek nevei már-már olvashatlanokká lőnek, élénk gunyául oly dőre törekvéseknek, melyek a mult traditióinak vélnék emléket állíthatni, hogy aere perennius élje tul az időt, azon időt, melynek jelenlegi neve 19-ik század! 2) Gredig Jakab czukrászdája, a régi rómaiak politikai forumának és a modern világ börzénének vegyülete. 3) A három grácia, kiket nem szükség megnevezni. 4) Két nagy államférfi életnagyságban, kik mint minden valódi nagyság szeretnek incognito maradni, mi teljesen sikerül is nekik. 5) A Diana-fürdő, melynek nevérol ne következtessen senki mithologiai jelleget, mert nagyon tisztességes. Aetaeon nem lepi meg a fürdő Diannát és haszarvakat kap fejére, becsülettel viseli. 6) A sétatér, egy darab föld, mely inkább ugar mint sétatér, és inkább iszap mint ugar, Ujhely capitoliumi ludjainak őrhelye, borzalmas rémes és megközelíthetlen mint az ős németeknél az isteneknek szentelt berkek. 7) A hires tiz veréb, Europa politikai oraculumai. 8) Mányi Lajos zenebandája. 9) A városház a tizek tanácsával, mely Ujhelynek városi minőségét igen kétes színben tünteti föl, tudni illik nem a tanács, mely nem falusi, hanem ázsiai, de maga a városház; miként Dr. Wenzel Tivadar hires tudósunk jogtörténelmi előadásiban mindenkor alaposan és directe kifejti, Ujhely nem város, „mert hisz nincs is emeletes városháza“. És ezt jó az államvizsgánál tudni. 10) A tornaépület, végül 11) A hold, az egész föld bolygója, de született ujhelyi, és mindig örvendek, ha a távolban nagyon tisztelt földimmel találkozom. Ó a legnagyobb ujhelyi satyrikus és pompásan érti viszonyainkat sajátságos és megfelelő világításban előtüntetni. Különös előszeretettel kopiroz ujhelyi phisiognomiákat, melyek igen sikerültek is.

Gyakran nevettem, mint hasonlít első negyedében oly fertály-mágnáshoz, kire néhány hold föld vár, utolsó negyedében ellenben olyanhoz, kinek birtokai a holdban vannak.

Midőn Ujhely nevezetességeit elősorolom, teljesség végett s már a vallásos érzetek iránti figyelemből meg kellene említenem a — kocsmákat is, hová a buzgó hívők serege tömegesen zarándokol rang- és rendkülönbség nélkül. Csakhogy a Bachuscultus nagy elterjedése mellett bajos volna a különféle izlésnek megfelelő számos templomot egyenként megjelölni, latba vetve azon körülményt, hogy a „Czerkó“ és „Hetske“ között léteznek kocsmák, melyekről a tudósoknak sejtelmök sincs. Az ujhelyieknek jó s hires hegyaljai boruk van, büszkélkednek is vele, s bármennyire terjednek el véleményeik vallás, tudomány s politikáról, borozásban s boros poharak közt a legjobb egyetértés szelleme lelkesíti őket. Higyjék bár a katolikusok, hogy a

bor valóban Krisztus vére, a protestansok ellenben hogy a megváltó vérét csak jelképezi, tagadják bár a reformátusok teljesen jelentőségét, logyenek bár mily eltérő nézetben az Ur vacsorájáról, nincs véleménykülönbség közöttök, hogy minden vacsorához bort jó inni, és a bor szolgáltatja vérünk legnemesebb tápanyagát. Az ügyvédek vitatkozhatnak igazságszolgáltatásunk előnyei és hátrányairól, vagy az igazság mértékéről Themis serpenyőjében, de vita nélkül elfogadják, hogy a borban igazság van és czinkotai itczében kell azt mérni. Sőt orvosaink is, kik recept és kávéskanal szerint ítélnék, mindnyájan az alleopathia tanát vallják, hogy a bor hatalmasabb kortyokban élvezve egészséges, és homöopathiát, ki egy pohár vízben vegyített borcseppben találná üdvét, — nem találni köztük. Noha az ország legtöbb választókerületében a bor választja meg a képviselőket, rendesen csakis választó képességgel bír, ellenben nálunk a bor már választható is, és Andrássy Gyula gróf mellett legszivesebben képviseltetjük magunkat boraink által a képviselő mindkét esetben fényes s diszes, de míg a miniszterelnök politikája a pártok Erisalmaját képezi, nincs oly véresszáju szélső baloldali, ki el nem ismerné, hogy a borban képviselt ujhelyi szellem üdvös és áldásdús eredményeket szülhet. Nem is szoritkozik az ujhelyi bor fogyasztása termőhelyére, terjesztik az üdvözítő evangeliumot még távoli országokba is; s kivált a zsidók, kik különben nem barátai a hitterjesztésnek s térítgetésnek, ezuttal legbuzgóbb missionarusai lettek, és esküsznek a bor kitünőségére en gros és en de-tail.

Vádolni fogsz talán olvasóm, hogy Ujhelyt nem igen kecségtető színben festem előtted. Megvallom és e vallomásom folytán meg fogsz bocsátani, ezt részben önző számításból is kell tennem, mert mi-helyest dicsőíteni fogom földiemet, oda jó hírem előttök és vállat vonitva kigunyolnak: Szegény kópé, mint dicsér bennünket! Tudok fiatal embert, ki a legjobb véleményt ápolja Ujhelyről, nagy bámuloja minden helyi specialitásnak, — s pedig az ilyen sok van, — kedveli az itteni életet s szokásokat, s Apollo s a muzsák ajtatos segítségül hívása mellett arczának verejtékében ünnepelte meg városunk hírét, báját, fényét rosz prózában s rosz versekben. Ime mégis kétségbeesetten kelle bolyongnia utczáinkon s tantalusi kinokat állott ki mindez általa oly ragyogón ecsetelt eldoradói élvek között. Ideálja — s e pontban nem volt rosz izlése — mindig kinevette, sőt rettenettes költői fatum, esze helyességében is kételkedett. Sohasem tudta e kis leány megérteni, mint tetszhetik annyira Ujhely. Hízlegek magamnak, hogy kedvezőbb benyomást gyakorolt, ha adott alkalommal erősítettem, mily kellemes s üdítő oáznak találok nagysáimat a nagy saharai sivatagban.

Különben a mily kiállhatlan előtted olvasóm a tömjénszag, oly kevéssé van tehetségem is a dicséresre; mert egyébként én is csodálattal vagyok telve a honfi érdemek, polgári erények, természeti bájak, s az izlés ingereinek változatos tömege iránt, mely

városunknak oly varázsteljes zománczot kölcsönöz. Az ujhelyiekre pedig általában s különösen tökéletesen alkalmazhatónak találok Lamartine szavait Mirabeau ösíről: Rendkívüli tehetségek, kik apró dolgokra lönek kárhoytatva, házi ügyeikről úgy beszélnek mint Cicero és Caesar beszéltek volna az állam legfontosabb kérdéseiről. Minden kicsinyes részletben lekötöi figyelmünket lelkök emelkedettsége, terveik nagy szabása s nyelvük hősies lüktetése."

Ismerve izlésedet olvasóm, s szemem előtt tartva intő például a „szegény ifju történetét“ erőszakkal kellene visszafojtanom enthusiasmusom kitöréseit, és ha valaha egy sötét emlékü hadvezér mondhatta, hogy kivágná testéből azon eret, mely a magyar nemzet iránt rokonszenvesen érezne, én több joggal állithatom, ha csak szikráját fedezném fel a képességnek agyamban dicsénekek zengedezésére, operáltatnám fejemet. A jelen körülmények között nincs erre semmi szükség, apotheosisom Ujhelyről sokkal elijesztőbb hatást tenne mint a legélesebb satyra, és én nem említhetném oly gyakran olvasómat, mert olvasóim nem is volnának. Már a gymnasium első osztályában fájdalom s keserv érte gyermeteg kedélyemet semmikép sem birtam ejtegetni a „laudare“ latin igét, melynek magyar jelentése — „dicsérni“ Laudo-laudas-laudat, mily szépen lehetett volna megtanulni Szepesi nyelvtanából! Varsányi Pongrácz tisztelendő ur órákig térdepeltetett büntetésül, minek következtetését most is sinylem és midőn két csodás szem, aethéri hajfürtök és ideális selyemruha előtt minden előre kiszámított hódolati nyilvánításom torokban akadt, viszketeget éreztem térdeimben, majdnem — — — de mit érdekelheti ez olvasómat!

„Tanácslom önnek koma, ne festessen velem czimerére aranyos angyalt, hanem inkább vörös oroszlánt; már én így szoktam, és látni fogja, ha aranyos angyalt festek is, úgy fog kinézni mint egy vörös oroszlán.“ Shakspeare czégfestőjének szavait választom pajzsomul minden ellenem intézhető szemrehányás ellen. E szavak fejezik ki minden kritikusknak eredeti s veleszületett szerencsétlenségét. Minden kritikusknak elve a „nil admirari“ semmit sem csodálni, és fekete szemüveg okvetlenül toillet-jének kiegészítő részét képezi. Ahő nem lehet naiv soha, a szükség ítéleteit élesíteni belevegyül minden élvezetébe, s epévé változtatja minden jóindulatát. És e szellemi epimirigy beköszöntött Ujhelybe is a „Zemplénné“ változott „Hegyalja“ megalapításával, melyet az előfizető minden csütörtökön gyanutlanul kezébe vesz, nem is sejtve, hogy egy száz szemü Argus, ezerte félelmesebb mint az ók or meséiben, örzi minden lépését.

Ugy van olvasóm, s te talán nem is képzeled egy hirlap működésének fontosságát. Századunk a sajtó százada, kora a szabad gondolatnak, és a sajtót most nagyhatalomnak nevezzük. A hirlap ura a világnak és fensége sérthetetlen. A „Zemplén“ anyagi és szellemi előhaladásunk oly lényeges tényezője s fontos biztosítéka, mint a távirda s a vasut,

melynek vasut!

Ez zetessége!

A le

lehet phle

kényelem

sinék kép

a nagyvil

tünk e va

asszonyi f

met rejtve

nagyságá

zsás szár

Csak

kintés ép

felnünk k

pusztulásá

A va

mányai! S

testvére

mének, m

távolságok

nemzeteke

más alak

Mit

nézve? —

emelyü h

tézmény

végig vez

corruptio

mossa ell

czéje, me

— Látha

intő jelül

czegő tür

elé.

Való

jolhatnak

letes Pro

emberekn

az itatosp

igazság é

kihordó a

datlanul

zik öntu

mely na

hatná, s

a „sziver

A

a földtől

melynek megnyitását türelmetlenül várod. Apropos vasut!

Ez is Ujhelynek, de még pályában levő nevezetessége!

A leendő pályaudvar embriójának helyéről látni lehet phlegmával elterülő sineket, melyeken lomha kényelemmel sétál egy imposans gőzmozdony. Ezen sinek képezik azon óriási jeggyűrűt, mely Ujhelyt a nagyvilággal fogja egybekötni s ha visszatekinünk e városra, azt lehelletszerű szemérmes menyasszonyi fátyol látszik fődni, oly sok boldog sejtelmet rejtve redői alatt s körüllebegve a város jövő nagyságának, műveltségének s vagyonságának rózsás szárnyu, röpke geniusai által.

Csak hogy nagyon boszantó, hogy e visszatekintés ép két temető közti szögletre nyílik. Szinte félnünk kell, hogy sóbálvánnyá változunk Sodoma elpusztulásának láttára.

A vasut s a „Zemplén“, Ujhelynek modern vívmányai! Szolgálatunkban áll a gőz s a hirlap, két testvérerő két bámulatos találmánya az emberi elmének, melyek mindegyike egyaránt szünteti meg a távolságokat, tágasbitja a végtelenségig látkörünket, nemzeteket hoz közelebb egymáshoz, s adott uj s más alakot a világnak.

Mit jelent a „Zemplén“ a megye érdekeire nézve? — Archimedesi pont, mely megkönnyíti az emeltyü hathatós alkalmazását valamely kórhadat intézmény sarkai ellen. — Herkules folyója, melyet végig vezetünk Augiasólján, hogy az elfogultság és corruptio évtizedek óta felhalmazott szemetjét elmossa ellenállhatlan áradatával. — Pandora szelenczéje, melyből korunk összes démonai rajzanak elő. — Láthatlan kézzel írott „Mene Tekel, Peves“ — intő jelül állítva a selejtes középszerűség és henczegő türelmetlenség fészkeiódó uralmának szeméi elé.

Valódi ál- és képzelt nagyságok tisztelettel hajolhatnak meg a — lapkihordó előtt. Hisz ő tökéletes Promethens, ki az Istenektől lopott szikrát az embereknek adományozza! Hóna alatt viszi némán az itatóspapírosba göngyölített napsugarakat! — Az igazság érdekében megjegyzem, hogy az ujhelyi lapkihordó a neki tulajdonított szerepet nagyon öntudatlanul végzi, s általában missiójában sokat vétkezik öntudata rovására; nem ösmeri azon keselyüt, mely naponként megnövő prometheusi szivét rághatná, sőt ellenkezőleg — ő naponként megkivánja a „sziverősitöt“.

(Folyt. köv.)

—ei —ő.

Ez is akkor történt.

Történeti beszély.

(Folytatás).

A nap a szép reggel ölen feljött, megkérdezni a földtől, hogy mit álmodott.

A földnek pedig nagyon rossz álma volt.

Beszélte azt a sok vér, a füstölgő üszök, a pusztítás, a halál . . beszélte a reggelnek, a reggeli napnak.

És nem volt abban öröme a reggelnek, sem a reggeli napnak.

— — — — —
— — — — — Az oláhok mintha megrettentek volna a nap jöttén, hogy rajta kaptak, felhagytak a pusztítással. —

A tolvaj is úgy tesz ha virrad. — —

Pedig ki kapta volna rajta őket?

A kik élve maradtak, már mind elhagyták a várost. . .

A halottak?

Oh ők nem tudják, hogy mit beszél a halottak üvegesedett szeme, kintől eltorzult arcza. . .

A vezér meg szereti az ilyen munkát. .

Igaz, hol van a vezér? Hogy nem jött még el? Hiszen ő szokott első lenni a gyülekezésnél. — —

Rosztat sejtő moraj vonult végig a csoporton. Aztán egy azon hat közül, kik Prodannal Zalakinénál találkoztak, tudtára adta a sokaságnak, hogy hol látták utoljára.

Mentek is mindjárt utána. Meg is lelték. De nem nagyon örültek meg neki.

Ott hevert vérében, a kinek parancsszavára reszketett az oláh sereg.

Sok forгатás, öntözés utján örömujjongva veték észre hogy még él.

Rosz pénz etc.

Legelső szavai is a ház lakóira vonatkoztak.

Nem tudott róluk senki semmit.

Megesküdött, hogy felkeresi őket, ha a pokolba mentek is, és jaj nekik.

Azután megparancsolta, hogy készüljenek, ugy sincs már semmi tenni valójuk ebben a nyomorult fészekben. Összekötötték homlokát, melyből még most is szivárgott a vér, s egyik embere lóra vévén elhagyták a várost.

De elébb megparancsolta, hogy azt a házat, melyben találták ne merészelje bántani senki. Egy tüt el ne vigyen belőle valaki.

S nem bántotta a házat senki.

Ugy hagytak benne mindent a hogy volt.

Még az ajtókat is becsukták; még azt is sajnálta a vezér, hogy a kapu össze volt zuzva.

Sőt szerette volna, ha a városban minden ép-ségben maradna. . Már azon ugyan nem lehetett segíteni, de aztán megnyugtatta magát.

Lehet még itt annyinak lakni, a mennyi megmaradt s elmenekült.

Csak a város végén fenyegetett vissza :

— Visszajövök még egyszer! . .

— — — — —
Hát a menekülők?

— — Keserves egy ut volt az ő menekülésök.

Csak lopva, lábujhegyen hatoltak előre; a hol lármát hallottak az volt figyelmeztetőjük, a hol

csendesség uralgott még, az volt tanácsadójuk, ut-
baigazítójuk.

Az uton előttök, utánok szállingóztak az em-
berek.

Képzelték, hogy menekülők azok is, de azért
ha már-már elérték őket, inkább letértek az utról
s a fagyos rögön, a setétet keresve igyekeztek el-
mellőzni azokat; — ki tudja hogy kik lehetnek?

Aztán siettek, magok se tudták hova?

Nagy nehezen, átfázva elérték Tövist.

Épen osztrákok voltak ottan.

Mindenki tartott ugyan tőlük, mint a kik már
egyszer rászédtek őket, mikor N. Enyed védelmét
megigérték, és Ábris bácsi nem is mulasztá el meg-
mondani a mi szívét megfeküdte: Ne higgy a né-
metnek; — mindazáltal, csoda-e, ha mégis bementek
a városba? Hiszen csak nem bánnak velök védtelenek-
kel oly embertelenül mint az oláhok?!

Nem csalódtak.

Az osztrákok kegyesen fogadták őket.

Volt köztük egy rőt szakálu, kurta emberke
O....r őrnagy, a ki megigérték nekik, hogy majd
kérdőre veszi az oláhokat; ne féljenek, itt a hajok
szála sem görbül meg. (Hiszen nem, mert mind-
annyinak ég felé állott minden haja szála.)

Találtak már ott több menekültet is, és jöttek
utánok is folyvást.

Prodan meg járta a bolondját, eszébe nem jut-
ván, hogy Tövésre mertek volna menni a N. Enye-
diek.

Ábris bácsiakat különösen kitüntette az őrnagy.
Hogy neki volt egy kedves testvére, az éppen ugy
nézett ki mint Katinka. Meghalt szegény... Hogy
ő már Ábris bácsit látta valahol — — ha jól em-
lékszik... Hogy nagyon sajnálja esetöket... sat.

Meg is jegyezte magának a házat, melyet
megszállottak.

Másnap elment őket meglátogatni: hogy van-
nak? Nincs-e valami panaszuk? Katinkától meg-
kérdezte hogy mit álmodott.

Nem volt semmi panaszuk. Jól voltak, köszön-
ték szépen. Katinka nem álmodott semmit.

Az őrnagy ur nagyon elégedetlen volt a fele-
letekkel.

Mert ő szeretett volna szolgálatjukra lenni.

Ha valami baj van csak forduljanak hozzá.

Harmadnap megint tette tiszteletét.

Olyan szeretetre méltó volt hogy!

A Katinka állát meg akarta csipkedni, de az
elkapta a fejét...

Ábris bácsi meg elkezdte erre az előzékeny-
ségre és szeretetre a fejét vakarni, Odasugott Zala-
kinénak:

— Már hiszen szó a mi szó, jól fogadott ben-
nünket ez a májor, és illik is hogy örüljünk neki,
ha meglátogat bennünket, de bizony isten nem bán-
nám, ha akkor látnám mikor Prodan.

— Ábris bácsi már mindentől tart.

— Nonó! —

Egy napon, — miután már néhány hétig ott
mulattak, a két öreg a piacra járt holmit bevásá-
rolni.

Mikor hazajöttek, Katinkát keserves zokogás
közt találták...

— Ah minő nyomorult ember ez az őrnagy!

— Ugy-e hogy az? mondá Ábris bácsi.

— Mi történt leányom? Katinkám?

— Ne is kérdezzétek... hah, megöl az undor...

megölelt, megcsókolt... jaj, ha ezt megtudná An-
dor, — tevé utána magában...

Aztán sirt megint mint a zápor.

A két öreg meg csak állt mint a feszület egy
árva szó nélkül.

— Már most innen kell megszökni, monda
végre Ábris bácsi.

(Folyt köv.)

Tárogató.

— Lapunk 14-ik számában jeleztük:
miszerint városunkon e hó folytán egy huszárezred
fog átvonulni. E huszárezredből tegnap egy század
már meg is érkezett s félórai rövid pihenés után ut-
ját S. Patakra tovább folytatá, A hirre: hogy hu-
szárok jönnek, már reggel 8 órakor a kíváncsiak nagy
tömege lepé el a főutcát: hogy gyönyörködjék a
világ legelső katonájában, a nálunk oly régen nem
látott magyar huszárokban. A megyeházán nemzeti
zászló lengett, míg az erkélyt, s az utcára néző
emeleti ablakokat díszes hölgykoszoru foglalá el, s
midőn a század tisztikarával élén, e pontra érkezett
a jelenlevők által szívélyes „éljen”ekkel fogadtatott
mit a tisztikar, valamint a legénység is kitörő lel-
kesedéssel viszonzott. A szíves fogadtatás után a le-
génység rövid pihenésre szállott lováról, mely idő-
közt néhány lelkesült egyén — kiknek neveit sze-
rénységből elhallgatjuk — arra használt föl: hogy
legott aláírási ívet bocsájtott ki, s néhány perc
mulva már elé volt varázsolva mindaz, ami a ma-
gyar vendégszeretnek egyik elmaradhatlan kellé-
ke közé tartozik, t. i. „bor és harapni való”
mit is a legénység Mányi Lajosnak a Rákóczy in-
dulót harsogó zenéje mellett, a zempléni elesett in-
surgensek emlékének emelt oszlop alatt kedélyesen
költött el. Szóval Ujhely derekasan kitett magáért
s a távozóknál bizonyára legjobb emléket hagyta
maga után.

+ A szerencs-ujhelyi vasutvonal meg-
nyitása, különösen az Ujhely és Patak közötti töltés-
nek az árviz által történt tetemes megrongálása-
miatt — ismét elodáztatott. Mint halljuk a nevezett
vonalrész csak augusztus végén fog átadatni a for-
galomnak, míg az ujhely-csapi vonal megnyitása
sokkal későbbre marad. Csak azután úgy ne járjunk
e vonalakkal is mint jártak a szatmáriak a debre-
czen-szatmári vonal megnyitásával, melynek a mu-

évber kellett
sem adatott

— Mi
vendő főisp
osztálytanác

— Ig

kimért köré

dásairól csak

valóban élve

ket. A buzg

lünk — legk

natra sem k

sege részt fo

nyosabbá te

egyszersmin

valamint leh

ujabb erőke

kereske

1871-ik é

fo

Bevét

62 kr. Beté

KOLE

Kars

mely 4 s

tállóból á

Ár

A na

ka és köz

23-án kel

1. 3. 4. 5

régi bodr

sára egy

tett. A m

évben kellett volna megnyitni holott az még most sem adatott át teljesen a forgalomnak.

— Mint rebesgetik Zemplénmegye jövő főispánjának Cseley János belügyminiszteri osztálytanácsos van kiszemelve.

— Igen sajnáljuk: hogy lapunk nagyon is kimért körénél fogva az itt működő színtársulat előadásairól csak futólag lehet megemlékeznünk, holott azok valóban élvezetessé teszik különben egyhangu estvéinket. A buzgó igazgató — mint a színlapról is értesülünk — legközelebb 12 előadásra bérletet nyit. Pillanatra sem kételkedünk: hogy városunk műértő közönsége részt fog venni e bérletben, miáltal nemcsak jutányosabbá teszi magának a színházba való járást, de egyszersmind a társulat ittmaradását is biztosítja, valamint lehetővé teszi: hogy az igazgató társulatához újabb erőket szerződtethet.

A ZEMPLÉNMEGYEI

kereskedelmi-ipar-termény- és hitelbank
1871-ik év januárhó 1-től márcziushó 31-éig
forgalom-kimutatása.

Bevétel. Pénzkészlet januárhó 1-én 12363 frt.
62 kr. Betétek könyvecskékre 88915 frt. 59 kr. Fo-

lyó számla hitelezők 143257 frt. Váltókért 436309 frt. Kifizetett előlegek 1572 frt. Eladott vertpénzek 159 frt. 49 kr. Eladott szelvény 30 kr. Eladott értékpapír 90 frt. 50 kr. Eladott idegen papír pénz 56 frt. 13 kr. Utalványokért 120 frt. 51 kr. Leszámitolási kamat 13372 frt. 67 kr. Előleg kamat 168 frt. 68 kr. Jelzálogi kölcsön kamat 128 frt. 18 kr. Különféle jutalékok 50 frt. 21 kr. Illetékek 15 frt. 25. kr Részvény nyomtatványokért 191 frt. 52 kr. Bélyeg 380 frt. Részvényátíratási díjak 88 frt. Nyomtatványokért 180 frt. **Kiadás.** Leszámitolt váltókra 485707 frt. 78 kr. Folyó számla adósok 132251 frt. 11 kr. Betét visszafizetések 41247 frt. 80 kr. Betét utáni kamat 3338 frt. 75 kr. Előlegekre 2837 frt. Jelzálogi kölcsönökre 5000 frt Bevásárolt értékpapírt 4390 frt. 31 kr. Bevásárolt szelvények 378 frt. 40 kr. Vertpénzekre 191 frt, 40 kr. Beváltott idegen papírpénz 18 frt, Bélyegekre 250 frt. Visszkamat 7 frt. 44 kr. Díjazások 1219 frt. 25 kr. Üzlet költség 318 frt. 25 kr. Nyomtatványokra 67 frt. 50 kr. Felszerelés 19 frt. Házbér 100 frt. Adakozás 5 frt. Választmány és igazgatói jutalék 1870-ik évre 1585 frt. 62 kr. Remuneráció 1870-ik évre 400 frt. Osztalék és felül osztalék 14220 frt. Pénzkészlet márczius 31-én 3886 frt. 04 kr. Összes forgalom 1394,877 frt. 30 kr.

KOLENER JÓZSEF,
kiadó-társ.

IFJ. FARKAS LAJOS,
szerkesztő-társ.

BORÚTH ELEMÉR,
felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

HIRDETÉSEK.

Karsa Bertalan lakása a kazinczy-utcán,
mely 4 szoba spárkonyha, kamara s nagy istállóból áll, bérbe kiadandó.

Karsa Bertalan.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságú magyar királyi közmunka és közlekedési miniszterium f. é. márcziushó 23-án kelt 17399/1870. sz. a. rendelettel az 1. 3. 4. 5. 6. 8. és 15. sz. uj, és a 11, és 13-ik sz. régi bodrogi átmetszési munkálatoknak kiadására egy új árlejtésnek megtartása elrendeltetett. A munka alá veendő átmetszések kezdetét

veszik az imreghi határban és leterjednek egészen a vámos-ujfalusi határig.

A kiadandó köbtartalom:

az I-ső rétegben = 18507° 1' 5"

a II-ik rétegben = 22435° 4' 7"

a III-ik rétegben = 28572° 4' 6"

vagyis összesen = 69515° 4' 6" köb-

mennyiségű földmozdításból áll.

Ezen földmunka kiadására f. é. május 2-án Sárospatakon a II-ik folyamosztály magyar királyi mérnöki hivatalnál, zárt ajánlati árlejtési tárgyalás fog tartatni. Felkéretnek a vállalkozni kívánók ezen munka felvállalására vonatkozó írásbeli zárt ajánlataikat ellátva az ajánlati egész vállalati összegnek 5% bánat pénzzel, vagy ugyanannyi értékű magyar állam papirokkal, a tőzsdei ár szerint számítva — a fent kitett napon reggeli 9 óráig a nevezett hi-

vatalhoz czimezve — beküldeni, vagy személyesen beadni. — Az irásilag szerkesztett zárt ajánlatba nem csak számokkal, hanem betűkkel is kell hogy kőbőlenként kiírva legyenek az ajánlati árak, úgy szintén kijelentve benne, hogy ajánlattevő, az ezen vállalatra vonatkozó részletes és általános építési feltételeknek magát minden kifogás nélkül aláveti. — az átmetzési tervek és ezen vállalatra vonatkozó részletes feltételek az alulirt hivatalnál a reggeli 8 — 12 és délutáni 2 — 5-ig terjedő órákban megtekinthetők. — A zárt ajánlat borítékjára reáírandó „Zárt ajánlat a bodrogi átmetszési munkálatokra“.

A tiszai II-ik folyamosztály magyar királyi mérnöki hivatal.

Sárospatak, 1871. április 1-én.

3—3

Pályázat.

A tokaji takarékpénztárnál egy segédkönyvelői állomás 450 frt. évi fizetéssel szerveztetvén, ennek betöltésére pályázat nyitattik.

Folyamodni kívánók felhivatnak, hogy életkoruk, képességük, a magyar és német nyelv tudása s végre jó erkölcsi viseletök bizonyítékaival felszerelt kérvényeket a folyó év április 25-ig bezárólag a takarékpénztári igazgatósághoz nyújtsák be. Azoknak, kik már eddig is vagy intézeteknél, vagy magán kereskedésekben ilyen állomást töltöttek be, a választásnál előny adatik.

Tokaj, 1871. év április 5-én.

Vecsey-Oláh Károly,
igazgató.

2—2

Nagy választék! Jutányos ár!

Alulírott tisztelettel értesíti a nagyérdemű közönséget, miként a főutcán az ujonnan épült Kellner József ur házában igen jól rendezett

fűszer-, norinbergi-, disz- és, rövid-áruczikkékbeli

kereskedését

Pest és Bécsben történt legujabb bevásárlásai által gazdagon ellátta, s különösen ajánlja a Krauz és Lackenbach-féle bécsi legjobb

női, férfi és gyermek lábbelik

gyári áru raktárával.

Egyszersmind ajánlja jól rendezett árutárát, — ugymint: legjobb minőségű divatcikkeit, ruha-ékités, bársony és selyem szalag, férfi és női fehérnemű raktárát,

a legjutányosabb árak mellett.

Midőn a t. cz. közönség meleg pártolását kéri.

Teljes tisztelettel,

TEICH HERMAN.

5—10

Előfizet

Egy évre

Félévre

Negyedévre

Előfizetés

valamint

lemény a

séghez S.

bérmentv.

Kézirat

nak vissz

Nyilt t

sor 10 kr

17-ik

április 27

Egy u

És

boulaye

kozását

kedve ke

lem képv

gát az e

gyelmöke

néha ne

nyen mag

nem a

szerény

hatalmun

hogy mi

elég büs

azon örv

lyek s

nekik e

gyobbito

pataki u

lomutzá

sérhették

körülfek

váltság

ő a töm

és nyug

mig a n

küldi fe

Ez

munkat

lapirót

védi öm

előítélet

Páli Gy

hirlapiró

a szinpa

lentik"

látni, n

nenfels;

ZEMPLÉN.

Előfizetési ár:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 f. 50 k.

Előfizetési pénzek
valamint minden köz-
lemény a szerkesztő-
séghez S. a. Ujhelybe
bérmentv. küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Nyílt térben egy
sor 10 kr.

Hirdetési díj:

3 hasábos petit sor
egyszeri hirdetésnél
5 kr.

Többszörinél olcsóbb.

Bélyeg díj mindig
30 kr.

Előfizetések és hir-
detések felvételnek
Lövy A. könyvkeres-
kedésében és a szer-
kesztőségénél.

Közlöny a társasélet,

közgazdaszat, irodalom s humor köréből.

16-ik szám.

április 20-án 1871.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

II-ik évfolyam.

Egy szakember szavai.

III.

Közmondás szerint: „saját kárán tanul az ember” — észszerűbb lenne azt mondani: „másnak kárán tanulj”. Vannak azonban emberek, kik sem a más, sem a saját kárukon nem tanulnak; — eső után ugyan mindig keresik az esernyőt, de azt soha teljesen ép állapotba nem helyezik. Ez utóbbiak közé tartoznak első sorban ama férfiak, kik a monarchia örökös rendszerének megállapításával bizattak meg; — vagy a hadügy e rendkívül fontos ága nálunk egyáltalában nem érdemesítették semmi figyelemre? Ez valóban nagy szerencsétlenség lenne; mert két tulhatalmas szomszéd közé ékelve, az osztrák-magyar monarchia főleg észszerűen, a jelenlegi viszonyoknak megfelelő vár-rendszerben leli azt a támaszt, melynek segítségével a háboru iszonyait a monarchia szivétől távol tarthatja — azokat ugyyszólván a határszélek körül lokalizálhatja! — Monarchiánk területén várakban nincs hiány, ámde azok négyötöde meg sem érdemli a fenntartási költségeket, mert vagy helyzetüknél fogva nem bírnak többé hadászati becsesél, vagy építésük olyan, hogy nem képesek többé a jelenlegi tüzértámadásnak ellenállani. Vajjon III. Napoleonnak Wilhelmshöhén mondott szavaiból nem vonhatnánk-e mi is tanulságot.

Napoleon ugyanis szóról-szóra ezeket írja: „Az 1870-dik hadjárat előtt az erődítészeti bizottság azt állította, hogy váraink közt egy sem felesleges és hogy azok az új tüzérség ellen is elegendő ellenállási képességet fejthetnek ki; e bizottság elvetette azt a javaslatot, mely szerint várainknak felét le kellett volna rontani, és a másik felét ama rendszer szerint átalakítani, mely Antwerpent a világ egyik legerősebb helyévé tévé”. Csak ama szomorú tapasztalatok után, melyeknek tanúi voltunk, változott meg a téves nézet, amidőn Coffinières hadmérnöki tábornok kényszerítve lőn a haditanács előtt bevallani, „hogy Metz, ha Bazaine egész serege által nem védelmezettnek, 14 napig sem tarthatná magát.”

Fogunk-e másnak a kárán tanulni? Okunk erre van elég. A monarchia némely részén léptenyomon akadunk haszonvehetetlen, hadjáratkor csak embereket és hadszert emésztő váracsokra, más részekben a szó teljes értelmében semmi hadászati alap és sark-pont nem létezik és egyetlenegy hadászati arczuk sincs a jelenlegi hadigényekhez mérve rendszeresen megerősítve. Négy év óta számtalanszor utaltam a magyar állam északi és keleti részének védtelenségére, — de szavam a pusztába kiáltó hang — eddig semmi sem történt és a félreértett takarékoság majdan a nemzetre és a dynastiára iszonyu áldozatokat fog róni.

K á p o l n a i.

A vegetarianusok.

Bécs, ápril 17-én.

Csaknem minden mythos — és vallásban van figyelem szentelve az egészség kérdésének. Mint minden kultur-történeti processusnál ugy itt is nagy ellentétekkel találkozunk az ember; az ó-római mythos szabad légköre, mely Salus istennőben inkább az állami jólét mint az individuális egészség ideálját tisztelte és e mellett a Bachus- és Vénusnak hozott legmeszesemenőbb áldozatokat sem tartotta vétkeseknek, egyenes ellentétben áll azon önmegtartóztatástól, melyet a brahma vallás az indusoknak előszab. Ezen ellentétek közt fekszenek a zsidó és keresztény bójtparancsok, melyek lassankint diaeteticus (életrendi) alapelvekből s a szükség parancsaiból vallási dogmákká képződtek. Ha bizonyos, hogy az evés és ivás, az életmód egyáltalában, a különböző vallásokban nagy szerepet játszik, ugy nem lehet csodálkoznunk azon, hogy épen ez az evés és ivás az az, hogy

diabeticus nézetek magokban véve alkalmat szolgáltathatnak a vallástan egy nemére, egy valóságos secta képzésre.

Élő példáját láthatjuk egy ilyen diaeteticus sectának a vegetarianusokban. Ők diaeteticus hitvallásukat tekintve ugyszólván modern culturhindusok, de nem vallásosságból, hanem mint ők szokták mondani „tudományos meggyőződésből,” mely őket azon nézetre készíteti, hogy az ember természetileg növényevő, mit ők már fogai organizációjából akarnak deducálni. Ők azt feledik, hogy a vadásznépek a pásztornépek előtt existáltak, s hogy következőleg az ember természetszerű ösztöne legelőbbin a húselelemhez fordult.

Az ideál, mely után a vegetarianus itt a földön törekszik, nélkülözésében áll minden állati élelemnek, minden fűszernek, a konyhasót sem véve ki, minden szeszes és narkoticus élvnek, a kávé — thea — chokoládé — dohány — sat. sat. Ezen secta követői félrevetnek továbbá minden divatruházatot, s annak helyébe egy egyszerű a divatnak nem hódoló öltözéket tesznek. Nem minden hétsorsos éri el a fentebb említett ideált, az az nem lesznek mindnyájan kizárólag növényevők, egyáltalában úgy látszik, hogy magok ezen secta legmagasabb tekintélyei sem akarják annak principiumát egészen szorosan venni. Egyébiránt a szigoru vegetarianusok irányában azok, kik az ideált csak részben érték el, vagy azt elérni még csak törekednek, mély tiszteletet tanúsítanak; ők bizonyos párhuzamban állanak egyes vallási secták papkasztjaival s egyes esetekben ugyszólván diaeteticus apostoloknak tartatnak.

A vegetarianismus eredete Londonban keresendő, hol 1811-ben Newton J. alapította e sectát, mely kezdetben kevés követőre talált, később azonban a 40-es években nagyobb részvétnek örvendett és Némethonba is áthatott, hol a modernné lett „mérsékleti egyesület“-ügyben, melynek ugyszólván legmagasabb hatványozását tünteti az ember elé, kedves előharczóra talált Jelenleg Angolhonban körülbelől 4000. Némethonban szintén pár ezer hívőt számlál e secta, és Amerikában, hol a sectáskodás különben is divatos, természetesen nem hiányoznak a vegetarianusok sem. Bécsnek talaja soha sem volt kedvező „mérsékleti egyesület“-ekre, annál

kevésbé a vegetarianismus tenyésztésére, mégis az utolsó időben itt is képződött egy vegetarianus kör. Egy vagyonos iparos Wieden külvárosban minden pénteken termet nyit egy meglehetősen számu leginkább fiatal emberekből álló vegetarianus társaságnak, kik többnyire valamely betegség következtében állottak ezen secta zászlója alá, melynek principiumai a következők hite szerint épen minden orvos nélkülözéséhez vezetnek.

Ezen körben mindenféle a gyógytanba vágó előadások tartatnak, melyek természetesen mind oda lyukadnak ki, hogy csak a vegetarianismus értelmében vett nélkülözések vezetnek a phisicai üdvöz. Ezen gyűlésben egy cislajthaniai igen elágazott grófi család ivadéka elnököl. Közbe-közbe patienssek is vezetnek elő, mert ezen kör több tagja orvos, vagy legalább úgy viseli magát mint orvos. Nő tagjai is vannak a körnek. Az előadások bevégezte után a tagoknak némi zenei élv nyújtatik, mely a takarmányhoz hasonló, s kevés gyümölcs kivételével a vegetarianusi vacsora egyedüli étkét képező ugynevezett „grahamkenyeret“ legalább szellemileg megemészteti segíti. Ennyit az itteni bécsi körről, melynek tagjai nagyobb részt a „kis hivatalnok“-sereghez tartoznak, s így különben is a vegetarianismus bizonyos fokára vannak kárhóztatva. Valjon különben a „grahamkenyér“ élvezete, mely egy különös lisztből készül, a melyből a korpa kiválasztva nincs, s bizonyos előíratban meghatározott módon és ideig sült, kevesebbe kerül-e mintha egészséges házi kenyert ennének az illetők, azt eldöntetlenül hagyom, miután a vegetarianusi élelem árjegyzékét nincs szerencsém ismerni.

Annyi bizonyos, hogy ez az élelem nyomait az emberi testben hátrahagyja. Ismertem egy vakbuzgó tulszigoru vegetarianust, sajátosságos s nem kevésbé tanulságos látványt nyújtottak azok a ránczok és redők a még ifjui arczon, az az elsatnyult, elerőtlenedett, csaknem átlátszó, szenvedeteg alak!

És mint ez az egy, olyanok vagy olyanok lesznek a többiek is, ha a dolgot valóban minden húselelem nélkülözéséig hajtják. Lehetnek emberek és különösen az angol iparosok között mindenestre vannak is, kik önmagok dőzsölésben élve, örömet látnak, ha munkásaik a vege-

tariani
élelem
nincs
letnek
táplált
nai ne
rat nél
épen il
magvá
dósság
gyümö
dolog
haladó
tarianu

Él
télyek
matado
ben azt
(Völlere
vezet“,
ket tehe
bebizon
ezt oly
dül bur
húst élv
tüntetik
példát n
e szigor
nyos tér

Ma
léteznek
földön s
dóul ne
korlati o
azt, hogy
életté ne
élvek m
soha, m
és érzéki

Egy u

Ujhe
1) A honi
kézikönyv
1809-ik e
emlékeül

PÓTLÁS

VÉGE

2